

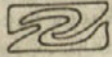

Uredništvo:

Kočevje štev. 58.

Upravništvo:

Kočevje štev. 18.

Radikal

Gospodarski, politični in kulturni organ.

Izhaja vsako drugo soboto zjutraj.

Naročnina:

za celo leto Din. 15.
sicer sorazmerno.

Inserate:

cela stran Din. 800,
sicer dogovorno.

Beseda o draginji.

Kočevje, 24. avgusta 1922.

Cena blaga se ravna po povpraševanju in ponudbi ter vrednosti protidajatve, ki jo nudim za blago. Povpraševanje določa potrebščina, intenziteto ponudbe pa množina blaga. Čim večje povpraševanje, tem višja cena; čim večja ponudba, tem nižja cena; čim boljša protivrednost, tem manje je rabim dati za blago.

Naš trg življenskih potrebščin je postal drag; vse stoka pod neznosno draginjo in gleda s skrbjo v prihodnost; tudi naš kmetič, od katerega niti en odstotek ne pridelava nad lastno potrebščino, da molčim o doslej ju-naško breme pomanjkanja prenašajočem našem uradništvu in delavstvu. Pa tudi redkim ostalim ni simpatičen ta pojav; draginja življenskih potrebščin dvigne mezde in s tem cene vseh izdelkov. Razun tega prinaša draginja s seboj v deželo nejevoljo, težka socialna gibanja in boje, uničevanje dobrin, pad morale itd., itd., ter torej tudi država tega pojava ne sme gledati neinteresirana.

Ker draginjo, to je kot nenormalno občuten dvig cene tvorijo v glavnem gornji trije faktorji — ponudba, povpraševanje, protivrednost — bo sigurno eden od teh faktorjev ali pa morda še več od njih krivih nenormalnemu dviganju cen. Ako ugotovimo vzrok, bomo žnjim kot tajno delujočo silo odstranili večalimanj lahko tudi neugodno posledico. Poglejmo!

Ponudba se ravna po množini, v tem slučaju torej po kakovosti letine in množine obdelane ploskve. Ugotovimo kot znano, da sta bili lanska in letošnja letina pod normalo, torej mora biti tudi ponudba pod normalo. Ponudba pod normalo pa kot uči narodna-gospodarska izkušnja, ceno dviga. Tu tiči torej že en vzrok. Velikost obdelane ploskve, zlasti blaga za trg se je z ozirom na „agrarno reformo“, ki je razdrila po Banatu, Bački, Baraniji, Sremu itd. za trg pridelavajoče poljedelske veleobrate ter jih dodelila v majhnih ploskvah posameznim individuumom, ki jih deloma niti zase niso obdelali, zmanjšala in s tem tudi množina. Vsled tega je tudi iz tega vzroka ponudba manjša in torej cena višja. Tu tiči torej že nadaljni vzrok dviganja cen. Prebivalstvo se je v zadnjih letih pomnožilo; več prebivalstva več konzumira; v nasprotju z znižanjem ponujene množine je pa torej povpraševanje po blagu naraslo, ker je konzumentski trg večji. Razun tega so se prevozna sredstva znatno izboljšala; s tem smo dobili prirastek v povpraševanju v eksporterjih in zunanjih trgovcih, ki nakupujejo blago za svoje dežele. Tudi vsled teh okoliščin je povpraševanje znatno naraslo in cena se je konsekvntno morala dvigniti.

To so domači bistveni razlogi za porast cene, je pa še tretji nič manj važni faktor, ki bistveno lahko vpliva na določitev cene: protivrednost, ki se daje za blago.

Mi smo član in del svetovnega in evropskega gospodarstva, ker mej nimamo zaprtih,

ampak vlada v splošnem prosta konkurenca. Angleški, francoski, nemški ali italijanski kipec ravno tako lahko pri nas kupi kot mi v njegovi deželi. Vse skupaj je stvar kalkulacije: ali se izplača, ako ceni prištejem voznino, carino, uvoznino, bakšiš in svoj dobiček ali se ne izplača. Vsled proste konkurence se cene v vseh večalimanj prosto med seboj trgujočih deželah izjednačijo. Vsled tega moramo mi, ki imamo slabo valuto, vzdržati konkurenco za naše domače blago z deželami dobre valute in če naša papirnata valuta kot posledica borznih spekulacij ali drugih razlogov pade, je padla za nas vse: vsled angleškega, francoskega, italijanskega itd. konkurenta kupovalca na našem trgu moramo šteti jutri za moko, mast itd. toliko in toliko kronic ali dinarjev več. Izgubi edino producent ne; on ima v svojem blagu zlato, za katero se tepejo vsi. On je sakrosankten pri tem padanju cen.

Kako tem odpomoči?

Ker je prepoved izvoza večalimanj animozna stvar, dasi bi ta lek začasno najbolj učinkoval, je umestno ščititi našega konzumenta pred vsem z visoko izvozno carino. Drugo jako zdravo sredstvo je odpreti meje države za carine prost uvoz živil iz Rumunije, Madžarske in Bolgarske; faktum je, da naši poljedelski producenti drže cene najvišje v jugovzhodni Evropi in da se v na živilih pasivni Češki ali Avstriji živi znatno ceneje kot v bogati Jugoslaviji. To kaže, da so se žitnega trga v kraljevini SHS oprijeli nezdravi spekulanti

Süha roba.

Kdo ne pozna ali ni že slišal o Ribničanih! Daleko na okrog gre njih sloves, njihovi dovtipi in šale. Če poveš v družbi kako šalo ali kakšen dogodek, ki se zdi poslušalcem dokaj neverjeten, dobiš opazko: „To je pa ribniška!“

In vse pripovedke, neverjetni doživljaji in šale končujejo s tem, da ostane koncem konca naš Ribničan zmagovalac v vseh situacijah in da se smeje celemu svetu. Kdor nima humorja, naj se ne poda po svetu; hladno bo sprejet. Potujoči Ribničan se tega ne boji, njegov humor in suha roba sta dobra — in oboje potrebuje svet.

Pa se je zgodilo, da se je ženil kralj. Poročna darila so poklanjali državljani svojemu kralju in njegovi izvoljenki. Če se kdo ženi, seveda potrebuje tudi suho robo. In

Ribničani so se vsedli vkupe in pomenili. „Sevejde, sevejde, toku je!“

Zbirali so najlepši les in napravili svojemu kralju in kraljici suho robo, kakor je nima nihče na celem svetu take.

Bili so skledniki s sliko Ribnice, Sodražice in Kočevja, žličniki, žlice, kuhavnice, mesariči, sekavnice, skledje, škafe, brenta, čeber, sodčka, barigle, učke, vav, vevnica, pina, siti in rajta, motiči, precejavnik in mnogo drugega, za kar ve samo Ribničan pravi slovenski izraz. In kot zadnje — in vendar ne zadnje — dobrohotni domislek pravega Ribničana — zibelka — ljubka in precej prostorna. Vse izdelano mojstrsko in poslikano s finimi domačimi ornamentami.

Prišel je lepega dne sam kralj v spremstvu svojega ministra po poročni dar Ribničanov.

Ribničani so razstavili zaženilo v starodavnem ribniškem gradu gospoda grajščaka

Rudeža, ter povedli vladarja v grad. V grajskem salonu, opremljenem z izredno finim meščanskim okusom, je zavzelo razstavljeno zaženilo precej prostora.

Popoldansko solnce je osvetljevalo skozi okno motno bel les suhe robe in oživele barve ornamentov. Mogočen medved, ki se je nekoč plazil po ribniških gozdovih, a je sedaj ležal pohlevno razprostrt na svoji baržunasti podlagi pred suho robo, on sam se je smehljal in kazal snežnobebe zobe.

In kraj je ogledoval in zopet ogledoval to posebno darilo Ribničanov. Veselo razpoloženje je vladalo v družbi poleg kralja, se raztezalo po stopnjicah nizdol na trg med narod. Dolgo v noč, ko je kralj že davno odšel, se je razlegalo zvonko petje Ribnice daleč po polju: Sem Ribničan Urban, po cejem svejt sem znan... sem znan —

Tako je bilo v Ribnici.

Vi.

in zajedalci, ki jih je treba s primernimi prijemi zapoditi v njih temne luknje nazaj. In kar je glavno: dvigati valuto!

Vlada ima vajeti v rokah; treba je le energične roke, ki hoče pomoči državi in ljudstvu proti nekaterim zajedalcem, na ta način bo rešeno najlepše i socijalno i činovniško vprašanje.

Toda brezobzirni ukrepi so nujni — hiša gori!

Program Narodne Radikalne Stranke.

(Nadaljevanje.)

Ta načela, izražena v Krfski Deklaraciji, morajo tvoriti osnovo temeljnega zakona države, Ustave, koja se ima čim prej ustvariti v interesu naše mlade Kraljevine; ž njo omogočimo notranjo ureditev in konsolidacijo države, ž njo utrdimo nje mejnarodni položaj in atvoriteto, ž njo utremo pot ekonomskemu napredku.

Mi vsi smo se na Krfu složili, da si ustvarimo enotno državo. Mi ostajamo tudi danes pri tem, videči, da je to potrebno za naše notranje zdravo in pravilno napredovanje, potrebno osobito z ozirom na dosedanjo razcepljenost našega naroda na deset različnih uprav in političnih skupin. Jedinstvo države nam posebno glasno narekuje potreba našega mejnarodnega zavarovanja in našega mejnarodnega uveljavljenja v geografskih in graničnih ozirih naše Kraljevine.

Ker pa izgleda, da se pri nas izraz in pojem ene enotne države različno pojmuje, i pri posameznih političnih ljudeh i pri celih strankah, smatramo za potrebno sledeče bližje pojasnilo.

Pod jedno jedinstveno državo pojmujejo državo z enim parlamentom, kojemu odgovarja ena državna vlada in koji ima s krone nedeljeno suvereno zakonodajno oblast za celo državo. Kot nadaljno lastnost jedinstvene države smatra Radikalna Stranka samoupravni princip, izveden po celi državi. Princip samouprave jamči polno udeležbo naroda pri upravi v občini in pokrajini. Za velikost pokrajine (oblasti) je merodajen isti princip samouprave; pokrajina (oblast) mora biti tako velika, da pride princip z ene strani do svojega resničnega izraza, na drugi strani pa po svoji velikosti in kompetenciji ne ugrozi državnega jedinstva.

Radikalna stranka je že l. 1881. uvidela principijalno važnost velikosti samoupravne ednice za resnično izvedbo samoupravnega principa in je že takrat v drugem delu svojega programa rekla: „občine in okraji (srezovi) se morajo urediti po načelu samouprave, a okraji imajo biti dosti veliki, da bi bili dovolj močni v finansijskem pogledu za uspešno vršenje ekonomskih, prosvetnih in zdravstveno-policijskih nalog“.

To načelo je Radikalna Stranka oživotvorila v Ustavi od l. 1888. s tem, da je osnovala samoupravo občin, okrajev (srez) in okrožij (okrug) in to s takim uspehom, da so ga še ostale politične stranke v Srbiji prevzele in sprejele v svoj program, čeprav so bile v začetku nasprotno temu načelu.

Z ozirom na dosedanje politične izkušnje, na stanje tega vprašanja v znanstvu in praksi, Narodna Radikalna Stranka ne jemlje v pretres, da-li bo Narodno Predstavništvo sestavljeno iz enega ali dveh domov.

Na temelju politične izkušnje in evolucije stranke same bi morale iz programa izostati sledeče točke: 4. in 5. v I. njegovem oddelku. Danes se več ne javlja potreba za posebno, Veliko Narodno Skupščino, ko si je narod že osvojil in zagotovil popolnoma demokratični ustroj Narodnega Predstavništva, njegovo redno in nemoteno vsakoletno sestajanje in delovanje, reden in pravilen apel na narod, in ko si je že ustvaril osnovo za svobodno javno mišljenje, kakor tudi svobodno zborovanje in združevanje. Velika Narodna Skupščina je odslužila svojo službo, koristno v času nastanka in poslej, dokler ni narodu izvojevala in dala današnjo svobodoumo Ustavo od l. 1888.

Narodna Radikalna Stranka je bila po razvoju političnega življenja in po sili prilik primorana, sprejeti v novo Ustavo od l. 1888. Državni Svet, no ona ga je tako reformovala in prilagodila novi, svobodoumni državni ureditvi, da je postal samostojna državna institucija. Radikalna Državnega Sveta je bila, da

ostane čuvar Narodne samouprave skupno z Narodnim Predstavništvom.

II.

V VII. oddelku programa Radikalne Stranke t. j. na polju zunanje politike so postala po izvršenem osvobojenju in zedinjenju potrebna dopolnila zaradi novih prilik v državi in zaradi osiguranja novih pridobitev.

Narodna Radikalna Stranka misli, da se morajo varovati in negovati tradicije Srbijine zunanje narodne politike, zveze prijateljstva, ki so pomogle do osvobojenja in zedinjenja naroda, pri tem pa da se ne odbijajo, ampak negujejo tudi druga prijateljstva, kadar in v kolikor to po temeljitem premisleku zahtevajo narodni in državni interesi.

III.

V naši domovini stojimo pred velikim vprašanjem gospodarsko-socialnega značaja, ki zahteva hitro, pametno in modro rešenje v interesu istotako našega zdravega in pravnega ekonomskega razvika, kakor tudi v interesu notranjega reda, sigurnosti in pravnega ustroja. To je agrarno vprašanje. Obseg tega vprašanja je različen po nameravanem cilju. Ono more imeti tudi socialen značaj osvoboditve privatne lasti iz pritiska in vezi fevdalizma ter značaj podelitve zemlje onim siromašnim poljedelcem, ki je nimajo ali jo imajo v pomanjkljivi meri, da jim ne zadošča za življenje.

Pri nas sta, na žalost, oba karakterja pomešana in reševanje tega vprašanja je zašlo na napačna pota. Še bolj je obžalovanja vredno, da se je presojevalo s strankarskega stališča in da se je vanje zanesel strankarsko-politični element, kateri je skupno z elementom nesigurnosti in nereda popolnoma zmešal pravilno, pravično in zdravo rešenje.

Po mišljenju Radikalne Stranke ima pri nas agrarno vprašanje sledečo nalogo:

1. Osvoboditi kmeta iz fevdalnih vezi in mu podeliti v lastnino ono zemljo, katero je obdeloval v obliki fevdalnega bremena.

2. Podeliti zemljo prostovoljcem, ali resničnim prostovoljcem, katerim je država to obljubila, siromašnim poljedelcem, rodbinam padlih in v vojni onemoglih kmetov, ki nimajo zemlje ali pa v tako mali meri, da jim ne zadostuje za življenje. Pravico za pridobitev zemlje v tem obsegu imajo tudi oni, ki bodo izgubili zemljo po izvršitvi točke I. popolnoma ali v toliki meri, da jim ostanek ne bo zadostoval za življenje.

3. Ta podelitev zemlje, v kolikor ne sodi pod 1, mora biti v zvezi z notranjo klonizacijo, in sicer na prvem mestu tam, kjer je to posebno potrebno za ojačenje našega narodnega elementa. Pri tem je treba paziti, da se izvrši naseljevanje v močnejših skupinah in po načrtu.

4. Najprej se ima podeliti državna in obče narodna zemlja, a v kolikor ne bo take dovolj, dodala se bo tudi privatna zemlja. S prevelikimi privatnimi posestvi se bo postopalo kakor z državno zemljo.

5. Oni, kateri so zemljo dobili, jo morejo odtujiti samo po odredbah zakona.

6. Onim, katerim se zemlja odvzame, bilo za cilje agrarne reforme, bilo za druge potrebe države, mora se dati odškodnina, katere višino odredi zakon.

7. Država more zakonom odrediti, preko katere mere zemlja ne sme biti v obče predmet kupovanja in prodaje, to je, v kateri meri mora ostati v privatni lastnini.

8. Odškodnino za vzeto zemljo daje država.

9. Kmetje oziramo vasi in občine, ki nimajo dosti paše in gozda, imajo dobiti od države v istem razmerju potrebne zemlje in gozda.

Izvršitev agrarne reforme se mora čim prej postaviti na zakonito osnovo in zavarovati njena objektivnost in pravičnost; ista se ima čim prej vzeti iz rok politične oblasti in njenih organov, v kolikor ti niso postavljeni pod sigurno kontrolo sodišča.

IV.

Z ozirom na posebni značaj agrarnih prilik v Bosni in Hercegovini stavi Radikalna Stranka agrarni reformi v tem kraju sledečo zadačo: Popolnoma osvoboditi poljedelca fevdalnih bremen in mu podeliti v last ono zemljo, katero je obdeloval kot kmet, ali ki mu je pripadala kot bivšemu kmetu in katero drži kot priorec ali pridržnik. Dalje, podeliti seljakom meščanom toliko begovske zemlje, v kolikor imajo dovolj

za življenje, kakor tudi v tem slučaju, če ni spahija (graščak) do sedaj zemlje obdeloval v lastni režiji. Odškodnino za vzeto begovsko zemljo plača država tudi za osvobojene kmete.

Zmagoslavje sokolskih armad v Ljubljani.

Minule dni je privabilo krasno vreme tisoče in tisoče Sokolov in gostov v Ljubljano. Tu si videl lepe narodne noše, češke in jugoslovanske, tam popu-Sokola in zopet četo hrvaških Sokolov-seljakov. Od vseh strani so odmevali Zdravo! Na zdar! Živijo-klici. Vsem se je bralo navdušenje z obrazov. Čehi so dospeli v Ljubljano v štirih vlakih, od katerih je bil bosebno impozanten četrti, ki je imel 55 vagonov. Skupno je prišlo 5000 češkoslovaških Sokolov in Sokolic v slovensko prestolico. Vsega Sokolstva je prišlo, lahko rečemo, nad 20.000. V soboto dopoldne so se nadaljevale mednarodne tekme, skok v višino, metanje krogle, tek na hitrost in plavanje. Pri skoku v višino sta se posebno odlikovala brata Šumi in Derganc. Pri metanju krogle je vrgel brat Derganc kroglo, težko 7.25 kg, v daljavo 10.17. Rezultat tekme je sledeči:

1. Češkoslovaška (773 točk).
2. Jugoslavija (764 točk).
3. Francija (636 točk).
4. Belgija (627.75 točk).
5. Luxemburška (576.75 točk).

Jugoslovani so dosegli drugo mesto, na kar mora biti ves jugoslovanski narod ponosen.

V nedeljo je odkorakalo Sokolstvo izpred Narodnega doma na pokopališče, da se pokloni prerano umrlemu prvemu jugoslovanskemu starosti bratu Oražnu, kjer je položilo na Oražnovo gomilo velik venec z napisom: „Svojemu prvemu starosti — Jugoslovansko Sokolstvo“. Brat E. Gangl se je spominjal v lepem govoru navdušenega sokolskega voditelja.

Popoldne se je vršila javna telovadba, pri kateri sta bila navzoča kralj in kraljica poleg 50.000 glav broječe množici. Ko se je prikazala kraljeva dvojica, je završalo iz te velike množice viharni „živijo kralji“, „živela kraljica!“ Kralj in kraljica sta veselo odzdravljala. Kralj je povabil v svojo ložo ministre Pribičevića, dr. Žerjava, Puclja in Jankoviča ter zborničnega predsednika dr. Ribarja. Kralj se je posebno zanimal za jugoslovansko mednarodno tekmovalno vrsto. Občinstvo je ves čas nastopov izražalo z živahnim odobravanjem svojo zadovoljnost.

V torek se je razvil spreved, v katerem je korakalo 10.000 Sokolov in Sokolic, bila je to tako veličastna manifestacija, kakršne še ni videla Ljubljana. Na ulici je bilo 100.000 ljudi. Okrog 10. ure se je začela polniti „Zvezda“. Kralj si je želel ogledati celokupno Sokolstvo, zbrano na zletu, z balkona deželnega dvorca. Na balkonu so pričakovali visokega gosta rektor dr. Krek z dekani vseh fakultet, ministri in drugi odličnjaki. Kralj je bil ganjen, ko je sprejemal vse te izraze narodnega ponosa in pozdrave naslovljene njemu. Ves krasni spreved je trajal do tričetrt na dvanajst. Popoldne se je vršila zaključna javna telovadba, pri kateri je na željo kralja zopet nastopilo vojaštvo.

Popoldne ob 2. uri so se začele zbirati na Kongresnem trgu narodne noše. Zbrala se je dolga vrsta vseh različnih slovaških narodnih noš, tako da je segal spreved čez ves trg. Spreddaj je jahal kmečki jezdec na velikem belem žrebcu, nato nekaj vrst fantov na krepkih domačih konjih, potem so šle skupine čeških, moravskih in slovaških narodnih noš, potem Belokranjci, hrvatske in srbske narodne noše, potem Slovenke v pečah in avbah. Vse je bilo bujno, očarljivo in obenem nepopisno ljubko. Ljudje so ob cesti spreved navdušeno pozdravljali. Vmes je bil tudi triglavski pastir in nekaj originalnih gorenjskih noš, zlasti dve moški bohinjki in dve kranjskogorski, pa tudi Ziljanke so bile zelo številne in brhke Primorke, skratka, veselje je bilo pogledati na vso to krasoto in milino, na to cvetno raznobarnost. Zadaž so šli vozovi s skupinami in na koncu velik voz, ki je bil ves ovenčan in poln zornih mladenk. Na vežbališču so šle skupine preko srede, da so jih mogli vsi videti.

Kljub utrujenosti in naporu je vladala pri vseh dobra volja. Po noči so začeli odvajati vlaki Sokole in goste domov.

(„Samouprava“, Gor. Radgona.)

Iz Radikal. Stranke.

V Ljubljani se je ustanovila organizacija radikalne stranke. Na čelo te najmlajše in morda tudi najkrepkejše naše posestrine je stopil gosp. prof. Mihael Pressl, ki ga tudi v Kočevju poznamo še iz časa vojne ne samo kot resnega in delavnega moža, ampak tudi kot navdušenega rodoljuba najčistejšega kova. Mladi sobojevnici v centru Slovenstva kličejo: Vivat, crescat, floreat!

Somišljeniki in prijatelji Radikalne Stranke po deželi nič manje rodoljubi stare preizkušnje in šole kakor tudi navzgor hrepenča in kipeča mladina, ki ji je blagor domovine nad vse in ki bi rada videla domovino lepo urejeno, veliko, močno in vsem svetu imponujočo, vedite: to vse bo storila staroslavna Radikalna Stranka, ako se je oklenemo vsi, jo rešimo zajedajočih političnih grupic ter ji damo moč in prostost za polet v smislu svojega programa.

„**Samouprava**“ se glasi naslov izborna urejevanemu tedniku naše stranke, ki izhaja v Gornji Radgoni in stane do konca leta le še 12 Din. Kdor hoče dobrih in zanesljivih novic iz sveta in meddržavnega življenja kakor tudi izbornih slik sedanosti, naj si jo ne pozabi naročiti. Naročnino sprejemamo iz prijaznosti tudi mi in damo posamezne številke gratis za poskušnjo.

Okrog naših ljudij v smeri Kočevje-Brod Moravice lazijo zadnje tedne temni elementi ter jim šepetajo, da bi se bili Samostojni zavzeli za progo Kočevje-Brod Moravice in jo sigurno tudi dosegli kakor so trikrat dražjo progo Kočevje-Vrbovsko, toda da se Samostojni vsled tega niso zavzeli za Kočevje-Brod Moravice, ker bi bili s tem koristili le — Srbom. Zato da so se za to progo zavzimali radikali, kar da je vseeno kot Srbi. Da pa so Samostojneži močnejši od Srbov in da dosežejo vse, za kar se zavzamejo, se vidi baš pri tej železnici. Ob enem se jih pregovarja, naj puste Srbe in radikale, češ, ako te pustite, bi se dalo še govoriti . . . Saj ste samo zapeljani iz Kočevja ven . . . Oni iz Kočevja že vedo, kaj hočejo, Vi pa doplačujete . . . Itd.!

Pozivljamo vsakega našega somišljenika, naj ugotovi brezpogojno predvsem ime takega nesramnega prišaptevalca, ki ga pošiljajo in za take laži plačajo seveda drugi. Dokumente mora imeti s seboj. Tudi naj se ga po možnosti skrivaj ali javno fotografira. Obrcati in oklofutati ga ni treba, ker je le za laži najeti agent. Vsi podatki naj se pošljejo na Tajništvo stranke v Kočevje.

Politični pregled.

Svetovna politika

se vrti krog vprašanja, kako premostiti prepad med dvema svetoma: med deželami z zlatu enako ali blizu stoječo valuto ter med deželami papirnate valute. Med prve spada Amerika z zmagovalnimi velesilami in nevtralnimi deželami, med druge Rusija z Nemčijo, Nemško Avstrijo, Poljsko, Romunijo, Madžarsko, Bolgarijo, Grško in Jugoslavijo ter baltičskimi obrobni državami. V sredi med obema skupinama stojita Čehoslovija in Italija. Prva skupina ne more drugi prodajati, ker ji je predraga, druga iz tistih vzrokov ne more kupovati. Pač pa trpi težko druga skupina vsled borznih in drugih špekulacij. Anglija si je zamislila kot začetek te premostitve ureditev in delni spregled nemških reparacijskih plačil, česar se pa Francija brani, ker bi šel ta začetek le na francoske stroške. Posreduje Amerika, ki ima

terjati od zaveznikov blizu 10 milijard dolarjev medvojnih dolgov, ter je za slučaj primerne poravnave med Nemčijo in Francijo v reparacijskem vprašanju pripravljena ev. tudi odpustiti svoje težke terjatve. Tozadevna konferenca v Londonu med Francijo in Anglijo je bila te dni brezuspešna. Nemčija čaka in toži. Njeno gospodarstvo bo prišlo vsekako nekoliko pod francosko-angleško kuratelo. Vzpričo tega pritiska od zunaj so se Prusi in Bavarci — republikanci in monarhisti — zopet pobotali. V Italiji strahuje neoficijelna detektivsko-žandarmerijska armada tkzv. „fašistov“ vse protidržavne in razdiralne elemente ter jih drži k tlom. Tudi naši ljudje pod Italijo okušajo nesramnosti te sakrosantne bande. V Ameriki divja veliki železniški štrajk, kateremu so se pridružili tudi rudarji. „Prostovoljna deželna milica“ je vodje in huj-skače domačine aretirala, tuje pa enostavno s puško v roki prisilila k delu ter je nevarnost, da jih izženo. Na Angleškem je nad dva milijona mož brez dela ter žive s svojimi rodbinami le od vladine podpore.

Mala antanta

dokumentuje te dni v Marijinih Laznih, kjer se nahaja tudi naš kralj z min. predsednikom Pašičem ter zunanjim ministrom Ninčičem v družbi min. predsednikov in zunanjih ministrov vseh zveznih držav, svojo resno življensko voljo. Na dnevnem redu so medsebojna in aktualna svetovna vprašanja, ki se bodo reševala začetkom septembra t. l. pri generalni seji Zveze narodov. Oficijelna konferenca je pravzaprav v Pragi, kamor pridejo tudi Poljaki, avstrijski min. predsednik Seipel se je pa že oglasil, da bi konferiral ter dobil deloma dejansko pomoč za svojo domovino, deloma pa dragocena zagotovila za prihodnost.

V zunanji politiki

je vse pri starem, v

notranji politiki

pa vsled odpotovanja številnih ministrov po važnih državnih poslih tudi ni zaznamovati bistvenih sprememb, razun da se je ustanovil posebni ministrski odbor za pobijanje draginje, čigar težko pričakovani rezultati so pa očitno šele v stanju težkega povajanja. Sestavil se je tudi delovni program Narodne skupščine za jesensko zasedanje; kot prvi zakon pride uradniški zakon na vrato, ki bo zagotovil položaj, napredovanje, stalnost in plačo našega državnega uradnika.

Dopisi.

Ljubljana. Tu se je po dolgem cincanju in brezplodnem zavlacovanju konečno z energično potezo članstva Radikalne Stranke izvolil Krajevni odbor Narodne Radikalne Stranke za Ljubljano s sledečim odborom: predsednik: prof. Mihael Pressl, podpredsednik: krojaški mojster Srečko Potočnik; tajnik: zas. uradnik Gojko Stojkovič; blagajnik: bančni uradnik Joso Šušterič; namestnik: akad. slikar Jvan Vavpotič. Iskreno čestitamo!

Kočevska Reka. Tu ni v celi veliki občini niti ene državne zastave. Vsled tega se je osnoval poseben odbor, ki naj bi zbiral prostovoljne prispevke v poseben fond, iz katerega bi se oskrbelo državne zastave šoli, orožniški postaji, cerkvi in drugim javnim poslopjem. Zaveden Slovenec radikal je iz svojega gozda daroval posebno lep drog, ki ga je sušil pred svojo hišo. Seveda je cela občina vedela, čemu ta drog. Neko noč, kmalu po znani sodni razpravi gosp. župnika Krakerja, ki se je dal rajši obsoditi kot pa da bi bil plačal v ta fond prosto-

voljni donesek, pa so „neznani zlikovci“ ta drog — prežagali. Ubogi siromaki, kako jih mora naša država bosti v oči! Pa zakaj ne odidejo iz te obsodilne naše države rajši tja, kamor jih vleče srce? Bo li v resnici treba brec?

Fara pri Kostelu. Zadnji „Kmetijski list“, glasilo min. Puelja in Samostojnežev, smo dobili slučajno v roke ter čitali, da bi šla železnica Kočevje-Brod Moravice le skozi štiri (!) vasi, sicer pa le po pragozdih. Sicer je člankar napisal očitno zavedno debelo laž, vendar pa naj radi javnosti, da se vidi, kako Samostojni lažejo, pribije, da bi šla ta železnica iz Kočevja na Dolgovas in Livold, na postajo Črniptok-Mozelj, kjer bi že prva postaja služila nad 40 vasem in šla že do tu skozi štiri vasi. Odtod bi šla na Štalcarje na postajo recimo Morava-Štalcarje, ki bi služila občinam Novilazi, Kočevska Reka, Gotenica, Koče in Borovec vsaka s številnimi vasm. Prihodnja postaja bi bila Vimol za občine Banjaloka, Briga in deloma Borovec, katere občine same štejejo ca. 20 vasi. Od tu na Krkovo za 12 vasi, potem Brod na Kupi za približno 80 vasi, vštveši Čabar, čabarsko dolino, Osilnico, Travo, ter celo vrsto hrvatskih občin tja do Prezida. In od tu na Brod-Moravice. Zaloga na lesu, ki brezplodno guije, znaša nad 10.000 vagonov, dnevni prirastek vsak dan 38 vagonov; kakšna industrija in zaslužek bi se vzpričo vodne moči Kulpe in zelenega vira ter surovin (les, premog, kremen, mramor itd.) lahko razvila, tega seveda samostojni štacunarji ne morejo pojmiti. Iz Kočevja na Vrbovsko bodo pa vozili prazne vagone oziroma to, kar bodo drugod naložili. Pri nas gredo pa milijoni v zrak, a ljudstvo mora vzpričo vsega bogastva stradati. To je pa res plodovita samostojna politika! Ima samo eno napako: da pečiva na laži.

Mozelj. V časopisju smo čitali, da bo šel vlak iz Kočevja in Mozlja mesto na Brod-Moravice doli nekam na Hrvaško, menda Vrbovsko, kamor po palice hodimo. Nismo tega prav verjeli, toda v soboto dne 19. t. m. pa so se pripeljali v našo vas trije avtomobili ter so obstali v bližini občinske hiše. Gospod župan Peter Lackner so že popreje od glavarstva dobili sporočilo, da pridejo sami gospod minister Puelj v Mozelj gledat, kod so pravzaprav železnico skomandirali, ker sami teh krajev še nikoli niso videli. Velikanski ropot avtomobilov in precej obsežni gospodje, ki so sedeli na vozeh — baje gospod minister s svojim zetom in drugo gospodo — so privabili vaško mladež in ženske. Skupno kakih 25 po številu, gledat, kaj da je. Gospod župan so malo preje v potu svojega obraza kot jim je naložilo okrajno glavarstvo v Kočevju, postavili dva kola navzgor, tretjega pa počez ter razobesili pisane papirčke. Pod tem znamenjem so se ustavili gospodje z avtomobili in gospod Lackner so jim, kot je pri nas v krošnjarskih krajih visoki gospodi nasproti navada, lepo pokadili ter govorili o zlatih črkah v zgodovini, ker vedo, kaj se spodobi. Po tem očenašku je par gospodov, ki so kar ostali v avtomobilih, podalo gospodu županu roko ter mu iz avtomobilov nasproti pokadili izginjajoč v vaškem ovinku z obljubo, da bo šel vlak čez petih letih. — Ker bo tudi zgodovina o tem velepomembnem dnevu sigurno še dosti pisala, Vam izročam to dragoceno epizodo v varstvo, da se ne pozabi.

Kandidat za pometača prihodnje mozeljske postaje.

Tedenske vesti.

Kralj Aleksander je s kraljico dne 16. t. m. zapustil Bled in Slovenijo po nad dvamesečnem kot se čuje jako zadovoljnem boravku med nami. Do Maribora se je peljal z avtom, od tu pa z dvornim vlakom proti Marijinimi

Merkantilna banka Kočevje

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

izvršuje VSE v bančno stroko spadajoče TRANZAKCIJE, sprejema VLOGE na tekoči račun in na hranilne knjižice, katere **IZPLAČA VSAK ČAS BREZ ODPOVEDI** (rentni in invalidni davek na hranilne vloge plača banka iz lastnih sredstev), sprejema VLOGE NA ODPOVED, katere obrestuje po **VIŠJIH** obrestnih merah, izvršuje **NAKAZILA, IZPLAČILA, VNOVČENJA** itd., vnovčuje **ČEKE, BANČNE NAKAZNICE** itd., kupuje valute in devize (**posebno dolarje**) po najvišjih dnevni cenah.

Laznam na Češko, kjer bodo važne politične konference in sestanki Male antante.

Kralj o Sloveniji. Ob priliki, ko se je kralj peljal iz Kočevja proti Bledu se ni mogel dovolj načuditi krasotam naših krajev ter njih intenzivni obdelavi, lepim in čistim vasem, snažnim vrtovom, širokim belim cestam. „Zares“, je dejal kralj, „Slovenija je cel paradiz; le eno napako ima ta raj, da se srečava v njem nekoliko preveč pijancev...“ — Boljše je kralj ni mogel pogoditi; pitje rujnega našega vinčka čez potrebno mero je res nacionalna naša napaka.

Minister Pucelj si je od 19. do 21. t. m. ogledal kraje Kočevje-Vrbóvsko, katero črto je pustil vzakoniti kot prihodnjo železniško linijo. Naravno, da ga je mikalo, da si vsaj sedaj po vzakonitvi ogleda te kraje, kakšni da so, ko se je tako potegnil za nje ter da se kot minister in strankar ljudem primerno predstavi. V njegovem spremstvu se je nahajal tudi en strokovnjak, ki je na papirju za to linijo že precej črnila pretil, pa je te kraje v naravi tudi šele sedaj v spremstvu gospoda ministra prvokrat videl. Navdušenja ni bilo kot se je pričakovalo; ljudje namreč sami nič kaj ne verjamejo v to linijo, ker poznajo njen teren in revščino. Lep sprejem pa so Samostojni napravili svojemu ministru v Starem trgu; priznati se mora, da so z ozirom na izposlovanje oziroma obetajočo se ugodnost Starotržani in Poljanci v tem oziru storili le svojo dolžnost.

Gospod podravnatelj Klodič-Sabladoski je poslal v slovenske dnevnike dragoceno „Poslano“, v katerem trdi pavšalno, da bi bila proga Kočevje-Brod Moravice v največjo nesrečo Slovenije. Ker je gospod podravnatelj imel denar za tako drago poslano trditev, upamo, da najde, ako hoče, da se ga smatra za resnega strokovnjaka, tudi čas, da nam razloži, v čem bi ta nesreča za Slovenijo obstojala. Več posestnikov.

Proti draginji se hoče napraviti resne korake. Premišljujejo in študirajo. Doslej se je naložila carina od 110 do 150 Din za 100 kg žit. Prostega uvoza živil se še ni dovolilo. Tudi se še ni za izboljšanje dinarja ničesar podvzelo. Glede cen pa opozarjamo že v naprej na neplodno delo zasledovanja malih trgovcev; cena med temi se najlepše regulira po prosti konkurenci ter za te kroge zadostuje prosto opazovanje in kaznovanje le resnega konkretnega izrastka. Težišče leži pri velenakupovalnih špekulantih, velebnah in veleizvoznih tvrdkah, ki diktirajo nabavno ceno na debelo — tu je korenina poleg gorkih lekov in tu naj se zagrabi. Ker vladati se pravi danes v prvi vrsti — dobro gospodariti.

Lastnik Konzorcij „Radikal“. Izdajatelj Okrajni Odbor Radikalne Stranke v Kočevju. Odgovorni urednik I. Penko
Tiskarna Jos. Pavliček, Kočevje.

Hlapec

za trgovske posle se sprejme takoj z dobro plačo pri tvrdki Jaka Kajfež, trgovec v Kočevju, Glavni trg.

A. BUTINA

trgovina z dež. pridelki na debelo
V KOČEVJU

nudi vse v to svrhu spadajoče predmete
po najnižjih konkurenčnih cenah kakor:

pšenična moka vsake vrste
koruzne in pšen. otrobe
koruzna moka
koruzni zdrob
koruza
oves
sol
itd.

Naročila sprejema tudi tvrdka J. Kajfež
v Kočevju, Glavni trg.

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavica: 60,000.000 Din. — Rezerva: 30,000.000 Din.

Podružnice:

Bled, Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana,
— — Maribor, Metkovič, Prevale, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb. — —

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: Jadranska.

Afilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New York City.
Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antefogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

KORANIT

I. JUGOSLOVANSKA TOVARNA ASBESTSKRILJA
oferira v točno dobavo

materijal za kritje streh

iste kakovosti kakor eternit.

Samoprodaja:

Josip Rendeli, Karlovac

Zrinjski trg 23

tovarna za stavbinski materijal, cement in lončenino.

Krojačnica F. POTOČNIK

v Angliji in Franciji izprašani koncesijonirani učitelj krojenja
Ljubljana, Šelenburgova ul. 6, I. nadstr.

	izdeluje	
moške obleke		damske kostume
površnike		elegantne plašče
žakete		francoske
frake		toaletne

BOGATI VZORCI ANGLEŠKEGA BLAGA.

Posebni oddelek za obračanje oblek in površnikov - Prenarejanje žaketov
in salonskih sukenj. - Izdelava kompletne obleke ali kostume od 800 K dalje.

Dijaštvu in uradništvu znaten popust.

J. KAJFEŽ

Kočevje, Glavni trg 84
trgovina z mešanim blagom
in deželnimi pridelki

priporoča

vse deželne pridelke in specerijsko blago po najnižjih cenah.

Moka št. 00	30.— K kg	kava sur. najf.	172.— K kg	kanditi	96.— K kg
" 2	28.— " "	" la	158.— " "	krompir	10.— " "
krušna moka	21.40 " "	" lla	148.— " "	sol,	12.— " "
koruzna moka	19 " "	" žgana	168.— " "	rožiči, celi	24.— " "
koruza	17.— " "	riž, najfin	44.— " "	mleti	32.— " "
koruzni zdrob	— " "	" la	36.— " "	milo Schicht	36.80 "kos
pšenični otrobi	11 " "	" navaden	34.— " "	Gazela	32.— " "
oves	15.— " "	sladna kava	34.— " "	slivovka	86.— " l
sladkor v kock.	90.— " "	cikorija Franck	62.— " "	drožnik	88.— " "
" sipen	80.— " "	" brez znam.	42.— " "	olje la	106.— " "
testenine	42.— " "	sveče	56.— " "		